

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **17.01.2025**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin verilerine göre, 2024 yılında toplam otomotiv ihracatı yüzde 6 artarak 37,2 milyar dolar seviyesine ulaştı. Üretim rekoru kıran Oyak Renault'un Bursa fabrikası, yıllık 360 bin otomobil ve 750 bin motor üretim kapasitesi ile listenin başında yer alıyor. Fabrika yöneticileri, "14 fabrika arasında en hızlı ve en iyi olan Türkiye" diyerek fabrikanın başarısıyla övünürken, otomotiv tekeli aynı 14 fabrika arasında işçilerine en düşük ücreti Türkiye'de ödüyor. Renault CEO'larının, "Kâr rekorları kırıyoruz" ve "Türkiye'yi ihracat merkezimiz olarak görüyoruz" açıklamaları ise bu büyük rekor ve hedeflerin arkasında üretim baskısı, ağır çalışma koşulları, yüksek vergi dilimleri nedeniyle eriyen ücretler ve "tasarruf tedbirleri" olduğunu gözler önüne seriyor.

400 milyon Euro'nun üzerinde yatırım hedefleriyle 2027 yılına kadar dört yeni Renault modelinin üretimini planlayan Bursa fabrikasında çalışan 5.220 işçi, düşük ücretlerini kredi kartı borçları ve eş-dosttan alınan borçlarla telafi etmeye çalışıyor. "Yüzyılın sözleşmesi %100 zam aldık" denilerek duyurulan toplu iş sözleşmesi, kısa sürede enflasyon karşısında eriyerek etkisini yitirdi. Hükümetin Orta Vadeli Programı, patronların vergi borçlarını silip destek ve teşviklerle onları ödüllendirirken, işçilerin yaşamına zam, vergi ve faiz yükü olarak yansıdı.

Fabrika ve işyerlerinde süregelen ucuz emek sömürsünün bir güvence programı olarak uygulanan program, işçilerin haklarını ve çalışma koşullarını giderek daha da geriletıyor. Sermayeye aktarılan kaynak ve teşviklerde hiçbir tasarruf öngörmeyen bu ekonomi politikalarından cesaret alan uluslararası otomotiv tekelleri, "tasarruf" adı altında işçilerin en temel haklarını dahi tırpanlıyor.

Renault'ta geline son durumda, fabrikada tasarruf gerekçesiyle ısıtıcılar kapatıldı ve işçiler kışlık kıyafetlerden tasarruf etmeye zorlanarak soğukta çalışmaya mahkûm edildi. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği kapsamında zorunlu olan eldiven gibi ekipmanlar bile şeflerin keyfi inisiyatifine bırakıldı. Uygun beden eldivenlerin sağlanmaması nedeniyle işçiler, sürekli olarak iş kazası riskiyle karşı karşıya kalıyor.

Üretim, sözleşmeli işçilerin desteğiyle bile zor yetiştirilirken, bu işçiler işten çıkarılıyor ve kadrolu işçilere yoğun mesai ile ağır çalışma koşulları dayatılıyor. İşçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin göz ardı edilmesi ve yüksek performans beklentisine dayalı ağır çalışma koşulları, iş kazalarının artmasına neden olurken, bel, boyun ve omuz fıtığı gibi meslek hastalıklarının işçiler arasında yaygınlaşmasına yol açıyor.

Bu Bağlamda;

- 1- Isıtıcıların kapatılması, kışlık kıyafetlerin sağlanmaması ve kişisel koruyucu ekipmanların dağıtımının sağlanamaması işçilerin hastalanmasına birçok iş kazasına yol açmıştır. Oyak-Renault patronlarının 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği'ni açıkça ihlal ettiğini ve suç işlediğini göstermektedir. Bakanlığınız, işçilerin sağlık ve güvenliğini hiçe sayan bu hukuksuz uygulamalara karşı gerekli denetimleri yapacak ve cezai işlemleri uygulamak için adım atacaktır mıdır?
- 2- Yüksek kâr ve ihracat hedefleri doğrultusunda işçilere uygulanan yoğun performans baskısı ve fazla mesai dayatmalarının yanı sıra, soğukta ve koruyucu ekipmanlardan yoksun şekilde çalışmaya zorlanan işçilerin dikkat dağınıklığı ve stres nedeniyle iş kazası ve iş cinayetlerine maruz kalma riski artmaktadır. Bakanlığınıza bağlı müfettişler, Oyak-Renault fabrikasında işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerini en son ne zaman denetlemiştir? Bu kasıtlı ihmallerden kaynaklanabilecek kazaları önlemek adına Renault fabrikasına yönelik herhangi bir yaptırım uygulanacak mıdır?
- 3- Kapitalist sömürü düzeni ve iktidarın politikaları sonucu yaşanan ekonomik kriz gerekçe gösterilerek birçok işyerinde olduğu gibi Oyak-Renault fabrikasında da "tasarruf" ya da "küçülme" adı altında işçilerin temel hakları hukuksuzca gasp edilmektedir. İşten çıkarmalar sürerken, az sayıda işçiyle daha fazla iş yapılması dayatılmakta, "hadi hadi" baskısıyla üretim devam ettirilmektedir. İşçi sağlığı ve güvenliği önlemleri dahi maliyet unsuru olarak görülerek çalışma koşulları giderek ağırlaşmaktadır. Krizin faturasını işçilere ve emekçilere yükleyen politikalarınızın patronları cesaretlendirdiğini düşünüyor musunuz?
- 4- İş güvencesinin patronların keyfi kararlarına bağlı olması, işçilerin kolayca işten çıkarılmasına yol açmakta ve diledikleri işçiyi yaptırımsız bir şekilde işten çıkarabildikleri bir düzen yaratmaktadır. Bu durum, işçilerin en temel hakkı olan iş güvencesini hiçe saymaktadır. İş güvencesini yasalarla güçlendirmek için somut adımlar atmayı düşünüyor mu, yoksa patronların talepleri doğrultusunda ucuz emek sömürsünü ve güvencesiz çalışmayı desteklemeye devam mı edeceksiniz?
- 5- Fabrika içerisinde sözleşme ile işe alınan işçilere 4 aylık deneme süresi ve 2024 Aralık ayında 95 Lira saat ücret dayatıldı. 2025 Ocak ayına sözleşmeli işçilerin büyük çoğunluğu işsiz girdi. Sözleşmeli işçilere asıl iş yaptırılarak kadrolu işçilerin iş güvencesinin ortadan kaldırılması ve büyük fabrikalarda yüzlerce işçinin sürekli olarak işten çıkarılması nedeniyle güvenceli çalışma ortamının sağlanamaması konusunda bakanlığınız sessiz kalmaya devam mı edecek?

- 6- 2025 yılı gelir vergisi ilk tarife dilimi, yeniden değerleme oranına göre %43,93 oranında artırılarak 158.000 TL olarak belirlendi. İhracat ve satış rekorları kıran birçok firma vergi rekortmenleri listesinde yer almazken, ayın sonunu getirme derdiyle akıl ve ruh sağlığından olan işçilerin sağlıklı ve güvenceli bir yaşam sürmesi için bakanlığınızın herhangi bir girişimi olacak mı?